

De mierwesp *Dasylabris maura* (Linnaeus, 1758) gevonden in Hoogwoud

Milo van Loon

De mierwespen (Hymenoptera: Mutillidae) zijn in Nederland met slechts twee soorten vertegenwoordigd: de gewone mierwesp *Smicromyrme rufipes* (Fabricius, 1787) en de grote mierwesp *Mutilla europaea* Linnaeus, 1758 *). Opmerkelijk is daarom de vondst van een derde soort, *Dasylabris maura*, in Hoogwoud (NH), waar de waarnemer Tom op 20 augustus 2023 een vrouwtje ving in zijn tuin (Fig. 1).

Dasylabris maura is eenvoudig te onderscheiden van de twee inheemse mierwespen in Nederland door het sterk ingesnoerde eerste achterlijfssegment, het kenmerkende patroon van het achterlijf (achterste helft van T1 met zilverkleurige viltband, T2 aan de basis in het midden en aan weerszijden met een viltvlek) en de zilverkleurige beharing op de bovenkant van de kop. Gastheren zijn grote metselwespen (*Katamenes*) en langsteelgraafwespen (*Ammophila*, *Palmodes*) (Lelej & Schmid-Egger 2005).

De soort is breed verspreid in Zuid-Europa en heeft ook in oost-Duitsland en Polen enkele populaties. Onmogelijk is zij op eigen kracht in Nederland gekomen, de vrouwtjes zijn immers vleugelloos en kunnen maar beperkte afstanden afleggen. Grotere afstanden kunnen worden overbrugd door middel van 'phoretic copulation', waarbij de gevleugelde sekse de ongevleugelde sekse tijdens de copulatie in vlucht

transporteert naar een andere locatie (Vivallo 2020, Waldren et al. 2020). Gezien het feit dat de waarnemer Tom eerder die zomer op vakantie is geweest naar Duitsland en Polen is het echter aannemelijk dat de mierwesp in de bagage als verstekeling Nederland binnen is gekomen.

Figuur 1. De mierwesp *Dasylabris maura*, gevonden in een tuin te Hoogwoud. Foto Tom.

Het exemplaar te Hoogwoud is na de vangst door de vinder in de tuin weer losgelaten. Een reële kans op vestiging is er echter niet, omdat het hoogstwaarschijnlijk om een enkel individu gaat en er in de omgeving van de vindplaats geen potentiële gastheren aanwezig zijn. Anders dan de recente incidentele vondst van de Aziatische plooiwesp *Delta esuriens* (Fabricius, 1787) in Nederland (Goudsmits 2023), bestaat er wel een kans dat we deze mooie mierwesp ooit opnieuw tegenkomen, maar dan als warmteminnende kolonist vanuit Duitsland of Frankrijk.

Literatuur

- Goudsmits, K., 2023. De plooiwesp *Delta esuriens* belandt in Dordrecht. - *Hymenovaria* 27, 19-20.
- Lelej, A.S., Schmid-Egger, C., 2005. The velvet ants (Hymenoptera, Mutillidae) of Central Europe. - *Linzer biologische Beiträge* 37, 1505–1543.
- Vivallo, F., 2020. Phoretic copulation in Aculeata (Insecta: Hymenoptera): a review. - *Zoological Journal of the Linnean Society* 191 (3), 627-636. <https://doi.org/10.1093/zoolinnean/zlaa069>
- Waldren, G.C., Roberts, J.D., Pitts, J.P., 2020. Phoretic copulation in the velvet ant *Sphaerophthalma pennsylvanica* (Lepeletier) (Hymenoptera, Mutillidae): A novel behavior for Sphaerophthalminae with a synthesis of mating strategies in Mutillidae. - *Journal of Hymenoptera Research* 78, 69–89. <http://dx.doi.org/10.3897/jhr.78.55762>

Summary

The velvet ant *Dasylabris maura* (Hymenoptera: Mutillidae) is reported for the first time from the Netherlands. A single female was found in a garden in Hoogwoud. Given the distribution of the species within Europe it is unlikely that the species spread to the Netherlands on its own. It is assumed that the individual arrived in the Netherlands through anthropogenic means by accident. Permanent establishment and reproduction of the species is deemed unlikely, since potential hosts are not present in the area and the presence of the species in the Netherlands probably consists of a single individual.

*) Noot van de redactie

Tot voor kort werd ook *Myrmosa atra* tot de Mutillidae gerekend, maar in 2008 werd deze soort in een eigen familie ingedeeld: de Myrmosidae (Pilgrim et al. 2008), hetgeen onlangs bevestigd werd door Waldren et al. (2023).

- Pilgrim, E.M., C.D. Von Dohlen & J.P. Pitts, 2008. Molecular phylogenetics of Vespoidea indicate paraphyly of the superfamily and novel relationships of its component families and subfamilies. - *Zoologica Scripta*, 37: 539-560. <https://doi.org/10.1111/j.1463-6409.2008.00340.x>
- Waldren, G.C., E.A. Sadler, E.A. Murray, S. Bossert, B.N. Danforth & J.P. Pitts, 2023. Phylogenomic inference of the higher classification of velvet ants (Hymenoptera: Mutillidae). - *Systematic Entomology* 2023: 1-25. DOI: 10.1111/syen.12588